

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PRIIT PIKAMÄE IŠVADA
pateikta 2021 m. gruodžio 16 d.¹

Byla C-568/20

**J.
prieš
H Limited**

[*Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą]

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose – Sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymas – Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012 – Dalykinė taikymo sritis – Valstybėje narėje priimti teismo sprendimai – Pažyma, patvirtinanti sprendimo vykdytinumą – Atsisakymo vykdyti pagrindai – Valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešosios tvarkos pažeidimas – Sąjungos teisės normos pažeidimas – Valstybės narės, į kurią kreipiamasi, įstatyme numatyti atsisakymo vykdyti pagrindai“

1. Ar kilmės valstybės narės teismui išdavus Reglamento (ES) Nr. 1215/2012² 53 straipsnyje numatytą pažymą, patvirtinančią priimto teismo sprendimo vykdytinumą ir šio reglamento taikytinumą, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, gavęs asmens, dėl kurio prašoma vykdymo, prašymą atsisakyti vykdyti šį sprendimą, gali jį tenkinti remdamasis tuo, kad šio reglamento taikytinumas nustatytas klaidingai, nes per kilmės valstybėje narėje vykusį procesą siekta pripažinti vykdytinais trečiojoje valstybėje priimtus teismo sprendimus? Į šį klausimą turi atsakyti Teisingumo Teismas šioje byloje.

I. Teisinis pagrindas

2. Šioje byloje svarbūs Reglamento Nr. 1215/2012 2, 39, 41, 42, 45, 46, 52 ir 53 straipsniai.

II. Faktinės ginčo aplinkybės, procesas pagrindinėje byloje ir prejudicinis klausimas

3. Bankui *H Limited* pateikus prašymą, grindžiamą dviem 2013 m. Jordanijoje priimtais teismo sprendimais, kuriais paskolos gavėjas J buvo įpareigotas sumokėti dviejų paskolų likutį, *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division* (Aukštasis Teisingumo Teismas (Anglija ir Velsas), Karalienės suolo skyrius, Jungtinė Karalystė, toliau – *High Court of Justice*) per supaprastintą procesą priimta 2019 m. kovo 20 d. nutartimi įpareigojo J sumokėti *H Limited*

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 351, 2012, p. 1).

10 392 463 Jungtinių Valstijų dolerių (USD) sumą su 5 422 031,65 USD dydžio palūkanomis ir 125 000 svarų sterlingų (GBP) bylinėjimosi išlaidas. Šis teismas taip pat parengė ir išdavė Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnyje nurodytą pažymą (toliau – pažyma).

4. *H Limited* pradėjo šios nutarties vykdymo procedūrą Austrijoje, kur yra J nuolatinė gyvenamoji vieta; J, remdamasis Reglamento Nr. 1215/2012 45 ir 46 straipsniais, pateikė prašymą atsisakyti vykdyti. Šį prašymą jis grindė Austrijos viešosios tvarkos pažeidimu³ ir teigė, kad minėta nutartis, kuria siekiama įvykdyti trečiojoje valstybėje priimtus teismo sprendimus, nėra vykdytinas sprendimas, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 1215/2012. Jis teigė, kad, kai nagrinėja prašymą atsisakyti vykdyti, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas (toliau – prašomasis teismas) nėra saistomas kilmės valstybės narės teismo (toliau – kilmės teismas) išduotos pažymos.

5. Pirmojoje instancijoje *Bezirksgerichts Freistadt* (Freištato apylinkės teismas, Austrija) 2019 m. spalio 9 d. nutartimi leido *H Limited* vykdyti 2019 m. kovo 20 d. *High Court of Justice* nutartį. *Landesgericht Linz* (Lincio apygardos teismas, Austrija), kaip apeliacinės instancijos teismas, 2020 m. birželio 22 d. sprendimu atmetė J skundą.

6. Gavęs J ypatingą kasacinį skundą dėl apeliacinio teismo sprendimo *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) 2020 m. rugsėjo 23 d. nutartimi sustabdė bylos nagrinėjimą ir pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamento Nr. 1215/2012] nuostatos, visų pirma 2 straipsnio a punktas ir 39 straipsnis, turi būti aiškinamos taip, kad vykdytinas teismo sprendimas yra ir toks sprendimas, kuriuo vykdomajame dokumente nurodytas skolininkas, vienoje iš valstybių narių rungimosi principu grindžiamame procese supaprastinta tvarka išnagrinėjęs tik klausimą, ar jam yra privalomas įsiteisėjęs trečiojoje valstybėje priimtas teismo sprendimas, įpareigojamas sumokėti šioje trečiojoje valstybėje bylą laimėjusiai šaliai tos valstybės teismo galutiniu sprendimu priteistą sumą, nors valstybėje narėje vykusio proceso metu buvo tik patikrinta, ar egzistuoja galutiniu teismo sprendimu grindžiamas reikalavimas vykdomajame dokumente nurodytam skolininkui?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

Ar Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatos, visų pirma 1 straipsnis, 2 straipsnio a punktas, 39, 45, 46 ir 52 straipsniai, turi būti aiškinamos taip, kad teismo sprendimą reikia atsisakyti vykdyti, nepaisant to, ar yra vienas iš Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje nurodytų pagrindų, jeigu vertinamas sprendimas nėra Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio a punkte arba 39 straipsnyje nurodytas teismo sprendimas arba jeigu reikalavimas, kuriuo grindžiamas šis kilmės valstybėje narėje priimtas sprendimas, nepatenka į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, o į antrąjį – teigiamai:

Ar Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatos, visų pirma 1 straipsnis, 2 straipsnio a punktas, 39 straipsnis, 42 straipsnio 1 dalies b punktas, 46 ir 53 straipsniai, turi būti aiškinamos taip, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, nagrinėdamas prašymą atsisakyti vykdyti teismo sprendimą, vien remdamasis kilmės teismo pagal Reglamento Nr. 1215/2012 53 straipsnį išduotoje pažymoje pateikta informacija, privalo preziumuoti, kad tai yra į šio reglamento taikymo sritį patenkantis ir vykdytinas teismo sprendimas?“

³ Prašymo priimti prejudicinį sprendimą 18 punktas.

III. Procesas Teisingumo Teisme

7. Rašytines pastabas pateikė pagrindinės bylos šalys, Vokietijos vyriausybė ir Europos Komisija.

IV. Analizė

A. Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą apimties

8. Nors nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikti trys formaliai atskiri prejudiciniai klausimai, manau, jie yra glaudžiai tarpusavyje susiję ir apima tą pačią teisinę problemą, t. y. kokiomis sąlygomis prašomasis teismas gali patenkinti prašymą atsisakyti vykdyti kilmės teismo sprendimą, remdamasis tuo, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 netaikytinas, nors šis antrasis teismas ir išdavė pažymą, patvirtinančią jo sprendimo vykdytinumą.

9. Taigi siūlau Teisingumo Teismui šiuos tris klausimus nagrinėti kartu ir performuluoti juos taip:

„Ar Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatos turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismui, gavusiam pagal šio reglamento 46 straipsnį pateiktą prašymą atsisakyti vykdyti, leidžiama nepaisyti kilmės valstybės narės teismo vertinimo, kuris matyti iš reglamento 53 straipsnyje nurodytos pažymos išdavimo, ir pripažinti šį reglamentą netaikytinu dėl to, kad per šiame antrajame teisme vykusį procesą siekta pripažinti vykdytinais trečiojoje valstybėje priimtus teismo sprendimus civilinėse ir komercinėse bylose, todėl atsisakyti vykdyti kilmės valstybės narės teismo sprendimą?“

10. Dėl šio klausimo pirmiausia reikia įvertinti, ar nagrinėjamu atveju egzistuoja vykdytinas teismo sprendimas, ir kokia pažymos apimtis, paskui – prašomojo teismo, kuriam pateiktas prašymas atsisakyti vykdyti šį sprendimą, prerogatyvas, apibrėžtas Reglamente Nr. 1215/2012.

B. Dėl vykdytino teismo sprendimo, kaip jis suprantamas pagal Reglamentą Nr. 1215/2012, buvimo

11. Kalbant apie teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimą ir vykdymą Europos teisminėje erdvėje, pažymėtina, kad Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytos sistemos esminė naujovė neabejotinai yra egzekvatūros panaikinimas. Šio reglamento 39 straipsnyje numatyta, kad bet koks „vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas toje valstybėje narėje, yra vykdytinas kitoje valstybėje narėje ir tam nereikia jo skelbti vykdytinu“. Ši nuostata turi būti aiškinama atsižvelgiant į šio reglamento 26 konstatuojamąją dalį, pagal kurią vienos valstybės narės teismo sprendimas turėtų būti traktuojamas taip, tarsi jis būtų priimtas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi.

12. Pagal šią naują tiesioginio teismo sprendimų vykdymo sistemą svarbiausias vaidmuo tenka kilmės teismo išduotai pažymai. Iš tiesų iš kartu skaitomų Reglamento Nr. 1215/2012 37 ir 42 straipsnių nuostatų matyti, jog tam, kad vienoje valstybėje narėje būtų pripažintas ir vykdomas kitoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, pareiškėjas turi pateikti tik šio teismo sprendimo kopiją kartu su šia pažyma. Remiantis šio reglamento 42 straipsnio 1 dalies b punktu, šia pažyma patvirtinama, kad teismo sprendimas vykdytinas, joje pateikiama ir jo santrauka, o atitinkamais atvejais informacija apie atlygintinas bylinėjimosi išlaidas ir palūkanų apskaičiavimą. Pagal to paties reglamento 43 straipsnio 1 dalį ši pažyma

asmeniui, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti teismo sprendimą, įteikiama prieš taikant vykdymo priemonę⁴. Šiomis aplinkybėmis generaliniam advokatui Y. Bot pasiūlius⁵, Teisingumo Teismas pripažino šią pažymą valstybėse narėse priimtų teismo sprendimų tiesioginio vykdymo principo įgyvendinimo pagrindu, dėl kurio atitinkamas teismo sprendimas gali laisvai judėti Europos teisingumo erdvėje⁶.

13. Kad gautų šią pažymą, pareiškėjas turi kreiptis į kilmės teismą, kuris priėmė prašomą vykdyti sprendimą⁷, yra geriausiai susipažinęs su byla ir iš esmės yra tinkamiausias patvirtinti, kad teismo sprendimas yra vykdytinas. Išduodamas tokią pažymą teismo proceso pabaigoje⁸, kilmės teismas netiesiogiai patvirtina, kad teismo sprendimas, kuris turi būti pripažintas ir vykdomas kitoje valstybėje narėje, patenka į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį, nes pažymos išdavimas galimas tik su šia sąlyga. Taigi tuo atveju, kai vykdytiną sprendimą priėmęs teismas jo priėmimo stadijoje nieko neužsiminė apie Reglamento Nr. 1215/2012 taikytinumą, išduodamas minėtą pažymą šis teismas turi patikrinti, ar ginčas patenka į šio reglamento taikymo sritį⁹.

14. Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad kilmės teismas parengė ir išdavė pažymą dėl savo 2019 m. kovo 20 d. nutarties, todėl ši patenka į Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo sritį. Tokiomis aplinkybėmis *a priori* egzistuoja valstybėje narėje priimtas vykdytinas teismo sprendimas¹⁰, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio a punktą ir 39 straipsnį, kuriam taikoma šiame reglamente numatyta tiesioginio vykdymo tvarka, ir prašomasis teismas privalo pripažinti šį faktą.

15. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą iškeltas klausimas iš tikrųjų yra apie sąlygas, kuriomis šis teismas gali abejoti tokia situacija dėl tariamai klaidingos kilmės teismo išvados, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 yra taikytinas, dėl kurios pažyma būtų išduota neteisingai. Iš šio prašymo matyti, kad jį pateikęs teismas mano, jog patikrinus šį aspektą gali būti atsisakyta vykdyti sprendimą net ir nesant vieno iš atsisakymo pagrindų, numatytų Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje.

C. Dėl galimybės atsisakyti vykdyti remiantis Reglamento Nr. 1215/2012 netaikymu

16. Norint išspręsti pirma minėtą problemą, reikia išnagrinėti Reglamente Nr. 1215/2012 įtvirtintą atsisakymo vykdyti teisinį reglamentavimą. Vis dėlto grįsdami teiginį, kad galima tikrinti kilmės teismo atliktą šio reglamento taikytinumą vertinimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir Vokietijos vyriausybė remiasi Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusia su Reglamento Nr. 44/2001¹¹ 54 straipsnyje nurodyto pažymėjimo kontrole.

⁴ 2019 m. vasario 28 d. Sprendimas *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 36 punktas).

⁵ Išvada byloje *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2018:863, 44 punktas).

⁶ 2019 m. vasario 28 d. Sprendimas *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 37 ir 39 punktai).

⁷ Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio f punktas.

⁸ 2019 m. rugsėjo 4 d. Sprendimas *Salvoni* (C-347/18, EU:C:2019:661, 31 punktas).

⁹ 2019 m. vasario 28 d. Sprendimas *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 38 ir 40 punktai).

¹⁰ Remiantis Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL C 384 I, 2019, p. 1) 67 straipsnio 2 dalies a punktu ir atsižvelgiant į priėmimo datą, t. y. 2019 m. kovo 20 d., ginčijama Jungtinės Karalystės teismo nutartis nėra trečiosios valstybės teismo sprendimas.

¹¹ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

1. Dėl jurisprudencijos, susijusios su Reglamento Nr. 44/2001 54 straipsnyje nurodyto pažymėjimo kontrole, svarbos

17. Primintina, kad pagal Reglamentą Nr. 44/2001 sprendimo vykdymo siekiantis asmuo buvo įpareigotas iš anksto prašyti, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas ar kita institucija paskelbtų teismo sprendimą vykdytinu. Kartu su šiuo prašymu reikėjo pateikti atitinkamo teismo sprendimo kopiją ir prireikus Reglamento Nr. 44/2001 54 straipsnyje nurodytą pažymėjimą, o remiantis šio reglamento 17 konstatuojamąja dalimi, šių dviejų dokumentų kontrolė turėjo būti tik formali. Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, valdžios institucijos pirmajame proceso etape turi tik patikrinti, ar tenkinami šie formalūs reikalavimai, kad būtų galima pripažinti teismo sprendimą vykdytinu, o antrajame proceso etape – įvertinti, ar skolininko galbūt paduotas skundas dėl tokio pripažinimo, yra pagrįstas atsižvelgiant į Reglamento Nr. 44/2001 34 ir 35 straipsniuose nurodytus prieštaravimo pagrindus¹².

18. Šiomis aplinkybėmis buvo patikslinta, kad niekas nedraudžia valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismui patikrinti pažymėjime nurodytos faktinės informacijos tikslumo. Svarbu pabrėžti, kad šis patikrinimas buvo pagrįstas tuo, kad pažymėjimą išdavusi institucija nebūtinai yra prašomą įvykdyti sprendimą priėmęs teismas, todėl tokiu atveju ši informacija galėjo būti tik orientacinė, turinti tik paprastą aiškinamąją vertę. Ši argumentą taip pat lėmė galimas minėto pažymėjimo nepateikimas, nes valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, kompetentingas paskelbti sprendimą vykdytinu, gali priimti ir lygiavertį dokumentą¹³.

19. Be to, kad aprašytos kontrolės apimtis yra labai ribota, ši jurisprudencija negali būti taikoma *mutatis mutandis* šioje byloje ir juo labiau ekstrapoliuota, nes Reglamentu Nr. 1215/2012 nustatyta nauja pripažinimo ir vykdymo tvarka labai skiriasi nuo galiojusios anksčiau. Pavyzdžiui, šiuo reglamentu panaikintas išankstinis paskelbimas vykdytinu prieš pradedant vykdymą valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, padarytas privalomas sprendimo vykdytinumą patvirtinančios pažymos perdavimas, tik kilmės teismui, geriausiai žinančiam ginčo aplinkybes, suteikta teisė išduoti tokią pažymą, taip pat jokia jo konstatuojamoji dalis nėra tapati Reglamento Nr. 44/2001 17 konstatuojamajai daliai.

20. Sprendimo *Weil*¹⁴ 35 punkte Teisingumo Teismas išreiškė radikalią nuomonę, kad vykdymo procedūra, taikoma pagal Reglamentą Nr. 44/2001, „kaip ir vykdymo pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 procedūros atveju, užkerta kelią bet kokiam paskesniai valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismo patikrinimui, siekiant išsiaiškinti, ar ieškinys, dėl kurio priimtas sprendimas, kurio vykdymo siekiama, patenka į Reglamento Nr. 44/2001 taikymo sritį, nes šiame reglamente nurodytų pagrindų, kuriais remiantis galima apskusti šio teismo sprendimo paskelbimą vykdytinu, sąrašas yra baigtinis“.

21. Dėl šio punkto turinio kyla rimtų klausimų, dėl kurių, mano nuomone, šioje byloje į jį negalima atsižvelgti. Pažymiu, kad prejudiciniame klausime nebuvo tiesiogiai iškelta nurodytame punkte aptariama problema, t. y. Reglamento Nr. 44/2001 54 straipsnio aiškinimas, siekiant nustatyti, ar kompetentinga institucija atlieka šio reglamento taikymo kontrolę, prieš išduodama šioje nuostatoje numatytą pažymėjimą. Man atrodo, kad jame esantis argumentas yra perteklinis sprendimo, jau pakankamai motyvuoto nagrinėjamo sprendimo 33 punkte, motyvas.

¹² 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 28–31 punktai).

¹³ 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 35 ir 36 punktai).

¹⁴ 2019 m. birželio 6 d. Sprendimas *Weil* (C-361/18, EU:C:2019:473).

22. Bet kuriuo atveju Reglamentas Nr. 1215/2012 netaikytinas *ratione temporis*, o paprasta nuoroda į jį atliekant lyginamąjį vertinimą ir nepateikiant jokio paaiškinimo negali būti laikoma naudinga precedentu, galinčiu užbaigti diskusijas dėl prašomojo teismo įgaliojimų apimties, juo labiau kad reglamentuose Nr. 44/2001 ir Nr. 1215/2012 nustatytos sprendimų pripažinimo ir vykdymo sistemos labai skiriasi¹⁵.

2. Dėl Reglamente Nr. 1215/2012 numatytų atsisakymo vykdyti pagrindų

a) Pirminės pastabos

23. Manau, pirmiausia būtina pateikti įvairias pastabas dėl Reglamente Nr. 1215/2012 nustatytos santykinai sudėtingos atsisakymo vykdyti teisinę tvarkos.

24. Visų pirma teisinėje literatūroje buvo pastebėta, kad pagal Reglamentą Nr. 1215/2012 būtent skolininkas turi aktyviai prašyti atsisakyti vykdyti teismo sprendimą, remdamasis šiame reglamente pripažintu pagrindu, o jam nesiėmus veiksmų teismo sprendimui nebus taikoma jokia kontrolė¹⁶; dėl to padaryta išvada, kad teismo sprendimų kontrolė buvo „visiškai privatizuota“¹⁷. Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad Reglamente Nr. 1215/2012 įtvirtinta teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo sistema grindžiama egzekvatūros panaikinimu, o tai reiškia, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, kompetentingas teismas nevykdo jokios kontrolės, ir tik asmuo dėl kurio prašoma vykdymo, gali prieštarauti dėl jam skirto teismo sprendimo vykdymo¹⁸. Vadinas, kol nepateikta prašymo atsisakyti vykdyti ir dėl jo nepradėta procedūra, numatyta Reglamento Nr. 1215/2012 III skyriaus 3 skirsnyje, o juo labiau kai tokio prašymo apskritai nepateikiama, prašomasis teismas neturi jokių įgaliojimų vertinti kilmės teismo priimto sprendimo ir išduotos pažymos¹⁹.

25. Antra, primintina, kad pagal valstybių narių tarpusavio pasitikėjimo principą, kuris Sąjungos teisėje yra ypač svarbus, reikalaujama, visų pirma kiek tai susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, kad kiekviena iš šių valstybių preziumuotų, jog, išskyrus išimtinių aplinkybių atvejus, visos kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės, pirmiausia šioje teisėje įtvirtintų pagrindinių teisių. Iš Reglamento Nr. 1215/2012 26 konstatuojamosios dalies matyti, kad jame nustatyta pripažinimo ir vykdymo tvarka grindžiama būtent tarpusavio pasitikėjimu vykdant teisingumą Sąjungoje. Toks pasitikėjimas, be kita ko, reikalauja, kad vienoje valstybėje narėje priimti teismo sprendimai būtų *ipso jure* pripažįstami ir vykdomi kitoje valstybėje narėje. Pagal šią sistemą Reglamento

¹⁵ Pagal suformuotą jurisprudenciją atsižvelgiant į tai, jog Reglamentu Nr. 1215/2012 panaikinamas ir pakeičiamas Reglamentas Nr. 44/2001, Teisingumo Teismo pateiktas pastarojo reglamento nuostatų aiškinimas taikomas ir Reglamento Nr. 1215/2012 nuostatomis, tačiau tik tuomet, kai šių dviejų Sąjungos teisės aktų nuostatas galima laikyti „lygiavertėmis“ (2019 m. vasario 28 d. Sprendimo *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 45 punktas)), o nagrinėjamu atveju to negalima pasakyti apie pažymos išdavimą reglamentuojančias nuostatas.

¹⁶ Ferrand, F. „Reconnaissance et exécution des jugements européens en matière civile et commerciale“, *Droit et pratique de la procédure civile*, Dalloz action, 541-243 skyrius.

¹⁷ D'Avout, L. „L'efficacité internationale des jugements après la refonte du règlement Bruxelles I“, *Revue internationale de droit processuel*, vol. 5, Nr. 2, 2015, p. 258.

¹⁸ Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 28 d. Sprendimą *Gradbeništv Korana* (C-579/17, EU:C:2019:162, 36 punktas). Mano nuomone, šio sprendimo 36 punkte sąvoką „pripažinimas“ antrą kartą minima neteisingai, todėl ji čia nepakartojama, nes pagal Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnį bet kuri suinteresuotoji šalis gali prašyti atsisakyti pripažinti sprendimą.

¹⁹ Kyla klausimas, gal Teisingumo Teismo jurisprudencija reiškia, kad turi būti pripažinta ribota prašomojo teismo jurisdikcija, nes šis teismas gali nagrinėti tik pareiškėjo nurodytus atsisakymo vykdyti pagrindus ir negali jų kelti savo iniciatyva. Vis dėlto pažymiu, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 47 straipsnio 2 dalį tiek, kiek atsisakymo vykdyti teismo sprendimą procedūros nereglamentuoja šis reglamentas, ją reglamentuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisė. Taigi, kai pateikiamas prašymas atsisakyti vykdyti sprendimą ir dėl jo iškeliama byla, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismo prerogatyvos, būtent galimybė arba pareiga savo iniciatyva išnagrinėti atsisakymo vykdyti pagrindą, nustatomos pagal šios valstybės proceso teisės normas.

Nr. 1215/2012 nuostatos, kuriose išsamiai²⁰ išvardyti pagrindai, kuriais remiantis galima ginčyti teismo sprendimo pripažinimą ar vykdymą, turi būti aiškinamos siaurai, nes jomis sudaroma kliūtis įgyvendinti vieną iš pagrindinių šio reglamento tikslų²¹.

26. Penki atsisakymo pagrindai yra šie: akivaizdus prieštaravimas valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai, bylos iškėlimo dokumento neįteikimas laiku, kai teismo sprendimas priimamas už akių, nesuderinamumas su valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių, nesuderinamumas su anksčiau kitoje valstybėje narėje priimtu teismo sprendimu ir kilmės valstybės narės teismo padarytas tam tikrų jurisdikcijos taisyklių pažeidimas. Šiame išsamiaame sąrašė nenurodytas Reglamento Nr. 1215/2012 taikytinumas arba šio reglamento 2 straipsnio a punkto ir 39 straipsnio, kuriais reikalaujama, kad prašomas vykdyti teismo sprendimas būtų priimtas valstybėje narėje, pažeidimas.

27. Trečia, iš Reglamento Nr. 1215/2012 matyti, kad Europos teisės aktų leidėjas numatė dviejų rūšių susijusius atsisakymo vykdyti pagrindus: bendrai nurodytus šio reglamento 41 straipsnio 2 dalyje kaip „valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisėje numatyti atsisakymo vykdyti pagrindai“ ir šio reglamento 45 straipsnyje, kuris turi būti aiškinamas kartu su šio jo 46 straipsniu, išvardytus konkrečius pagrindus; šiuos pagrindus sieja tai, kad pirmieji būtina turi atitikti antruosius. Atsižvelgiant į teisės aktų leidėjo nurodytą sąsają, man atrodo, pirmiausia reiktų išnagrinėti atsisakymo vykdyti pagrindus, išplaukiančius iš kartu taikomų šio reglamento 45 ir 46 straipsnių nuostatų, būtent pagrindą, susijusį su prieštaravimu valstybės narės, į kurią kreipiamasi, nacionalinei viešajai tvarkai, kuris svarbus šioje byloje ir kuriuo remiasi J²².

b) Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje nurodyto atsisakymo vykdyti pagrindo, grindžiamo prieštaravimu valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai

28. Kiek tai susiję su sąvoka „viešoji tvarka“, įtvirtinta Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalyje, ji, kaip minėta, turi būti aiškinama siaurai, nes yra kliūtis įgyvendinti vieną iš pagrindinių šio reglamento tikslų, todėl turi būti taikoma tik išimtiniais atvejais. Nors pagal šioje nuostatoje nurodytą išlygą valstybės narės iš esmės gali laisvai apibrėžti viešosios tvarkos reikalavimus pagal savo nacionalines koncepcijas, šios sąvokos ribų nustatymas priklauso šio reglamento aiškinimo sričiai. Taigi, nors Teisingumo Teismas negali apibrėžti valstybės narės viešosios tvarkos turinio, jis turi patikrinti ribas, kurių neperžengdamas šios valstybės teismas gali remtis ta sąvoka, kai atsisako pripažinti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą²³.

29. Šiuo aspektu primintina, kad, Reglamento Nr. 1215/2012 52 straipsnyje įtvirtinus draudimą užsienio teismo sprendimą peržiūrėti iš esmės, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismui neleidžiama atsisakyti pripažinti arba vykdyti šį sprendimą vien tuo pagrindu, kad kilmės valstybės teismo taikyta teisės norma skiriasi nuo teisės normos, kurią būtų taikęs valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, jei pats būtų nagrinėjęs bylą. Taip pat valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas negali tikrinti kilmės valstybės narės teismo padarytų teisinių ar faktinių išvadų teisingumo. Taigi išimtimi dėl viešosios tvarkos galima remtis tik jei kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas arba vykdymas pažeistų kurį nors pagrindinį principą, todėl būtų nesuderinamas su valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisine sistema. Tam,

²⁰ 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 31 punktas), ir 2014 m. spalio 23 d. Sprendimas *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 46 punktas).

²¹ Pagal analogiją žr. 2015 m. liepos 16 d. Sprendimą *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 40 ir 41 punktai).

²² Žr. prašymo priimti prejudicinį sprendimą 18 punktą.

²³ Pagal analogiją žr. 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 38–40 punktai).

kad būtų paisoma draudimo iš esmės peržiūrėti kitos valstybės teismo priimtą sprendimą, galimas pažeidimas turėtų sudaryti akivaizdų teisės normos, kuri valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisės sistemoje laikoma esmine, arba teisės, kuri toje teisės sistemoje pripažinta pagrindine, pažeidimą²⁴.

30. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia išnagrinėti, ar prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytos aplinkybės leidžia nustatyti, kad 2019 m. kovo 20 d. *High Court of Justice* nutarties vykdymas akivaizdžiai pažeistų Austrijos viešąją tvarką, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnio 1 dalį. Šios aplinkybės susijusios su tuo, kad šis teismo sprendimas ir prie jo pridėta pažyma, sudarantys neatsiejamą teisinę visumą, tariamai pažeidžia materialinės teisės normą, t. y. lemia akivaizdžiai klaidingą šio reglamento 2 straipsnio a punkto ir 39 straipsnio taikymą; pagal šias nuostatas reikalaujama, kad prašomas įvykdyti teismo sprendimas būtų priimtas valstybėje narėje, ir kartu apibrėžiama šio reglamento *ratione materiae* taikymo sritis, kiek tai susiję su atitinkamais sprendimais.

31. Teisingumo Teismas jau yra nagrinėjęs situaciją, kai nurodomas akivaizdus Sąjungos teisės normos pažeidimas, ir sutiko, kad turi būti patikrintas tokio pažeidimo buvimas, atsižvelgiant į Sąjungos teisės integravimą į valstybių narių teisės sistemą ir į nacionalinio teismo, kaip bendrosios kompetencijos Sąjungos teismo, užduotį užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės normų taikymą. Dėl šios priežasties Teisingumo Teismas nurodė, kad viešosios tvarkos išlyga turėtų būti remiamasi tik tuomet, kai dėl teisės klaidos teismo sprendimo pripažinimas ar įvykdymas konkrečiu atveju akivaizdžiai pažeistų esminę Sąjungos teisės, taigi, ir atitinkamos valstybės narės teisės, normą²⁵.

1) Dėl akivaizdaus Sąjungos teisės normos pažeidimo

32. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu *Owens Bank*²⁶ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 negali būti taikomas kilmės teismo sprendimui, priimtam išnagrinėjus prašymą dėl trečiojoje valstybėje priimtų teismo sprendimų vykdymo (*actio judicati*) ir atlikus supaprastintą kontrolę, ar šiais teismo sprendimais paskolos gavėjas iš tikrųjų įpareigotas sumokėti tam tikrą sumą paskolą suteikusiam bankui, tačiau nenagrinėjus teisinių santykių, kuriais grindžiamas šiais teismo sprendimais pripažintas įsiskolinimas. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad iš dalies pakeista 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo²⁷ netaikoma procedūroms dėl trečiosiose valstybėse priimtų sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, taip pat šiose procedūrose kylančioms problemoms. Man atrodo, kad ši išvada turi būti pritaikyta šioje byloje.

33. Pirmiausia primintina, kad iš paties Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio a punkto ir 39 straipsnio teksto matyti, jog šio akto III skyriuje numatytos pripažinimo ir vykdymo procedūros taikomos tik valstybėje narėje priimtiems teismo sprendimams. Dėl jurisdikcijos taisyklių reikia konstatuoti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 II skyriaus nuostatose, priimtose

²⁴ Pagal analogiją žr. 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimą *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 41 ir 42 punktai).

²⁵ 2015 m. liepos 16 d. Sprendimas *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 48 ir 50 punktai).

²⁶ 1994 m. sausio 20 d. Sprendimas *Owens Bank* (C-129/92, EU:C:1994:13).

²⁷ OL L 299, 1972, p. 32.

remiantis SESV 81 straipsniu, kurios būtinos geram vidaus rinkos veikimui, nenustatyta, kokios valstybės teismas taiko trečiojoje valstybėje priimtų teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo procedūras²⁸.

34. Toliau būtina išnagrinėti kilmės teisme vykusio proceso dalyką, kad būtų galima nustatyti, ar jame siekta sukurti sąlygas trečiojoje valstybėje priimto teismo sprendimo civilinėje ir komercinėje byloje priverstiniam vykdymui²⁹. Šiuo aspektu manau, kad jau primintos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nurodytos aplinkybės pagrindžia teigiamą atsakymą³⁰.

35. Nors atsakovas pagrindinėje byloje nesutinka su tuo, kaip prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas apibūdino pirminį procesą, jis vis dėlto aiškiai pripažįsta, kad jame nagrinėtas ieškinys, kuriam taikomos specialios *common law* proceso taisyklės, pagrįstas trečiojoje valstybėje priimtais galutiniais teismo sprendimais, ir jį buvo galima išnagrinėti supaprastinta tvarka ir priimti sprendimą nerengiant išsamaus nagrinėjimo, nes gynyba neturėjo didelių sėkmės perspektyvų³¹. Išskyrus nuorodas į Teisingumo Teismo jurisprudenciją dėl pačios sąvokos „sprendimas“ esmės, argumentai, kad pirminis procesas grįstas rungimosi principu ir kilmės teismas išnagrinėjo skolininko prieštaravimus (dėl teisės reikšti ieškinį nebuvimo, sukčiavimo, kredito įstaigos advokato įgaliojimo nebuvimo ir reikalavimų įskaitymo) neturi reikšmės vertinant proceso tikslus³². Kredito įstaigos teiginys, kad Jordanijos teismo sprendimai neturėjo vykdomosios galios Jungtinėje Karalystėje ir Austrijoje, mano nuomone, tik patvirtina išvadą, kad kilmės teisme vykęs procesas turėjo tikslą sukurti sąlygas šių teismo sprendimų priverstiniam vykdymui pirmojoje iš nurodytų valstybių.

36. Šiomis aplinkybėmis kilmės teismo sprendimas ir prie jo pridėta pažyma, sudarantys neatsiejamą teisinę visumą, akivaizdžiai pažeidžia Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio a punktą ir 39 straipsnį. Lieka nustatyti, ar šios taisyklės yra esminės, kaip to reikalaujama pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją.

2) Dėl nagrinėjamos teisės normos esminio pobūdžio

37. Pažymiu, kad, skirtingai nei Sprendime *Diageo Brands*, kilmės teismo padaryta klaida susijusi ne su materialinės teisės nuostata, esančia minimalaus suderinimo direktyvoje, kuria siekiama iš dalies suderinti skirtingus valstybių narių teisės aktus prekių ženklų srityje³³, bet su reglamento nuostatomis. Šiuo klausimu Reglamento Nr. 1215/2012 6 konstatuojamojoje dalyje nustatyta,

²⁸ Šiuo klausimu žr. 1994 m. sausio 20 d. Sprendimą *Owens Bank* (C-129/92, EU:C:1994:13, 17 ir 23 punktai).

²⁹ Šiuo klausimu žr. 1994 m. sausio 20 d. Sprendimą *Owens Bank* (C-129/92, EU:C:1994:13, 13 punktą).

³⁰ Savo pastabų 10 punkte Komisija nurodė, kad kilmės teismo nutartis priimta per supaprastintą procesą dėl dviejų Jordanijos teismo sprendimų vykdymo. Šių pastabų 36 punkte ji taip pat nurodė, kad per šiam teisme vykusį procesą apsiribota nagrinėjimu, ar yra galutiniame teismo sprendime nustatyta prievolė sumokėti išieškotojui.

³¹ Žr. *H Limited* pagrindinėje byloje pastabų 16, 25 ir 27 punktus. Jis priduria (pastabų 20 punktą), kad su viešąja tvarka, teise būti išklausytam pradedant procesą ir užsienio teismo netiesiogine jurisdikcija susijusi kontrolė yra numatyta taikytame *common law* procese, o tai sustiprina išvadą, kad jis prilygsta egzekvaturos procedūrai. Ši informacija atitinka Jungtinėje Karalystėje pagal *common law* taikomų pripažinimo ir vykdymo procedūrų analizę, pateiktą P. Schlosser ataskaitoje dėl 1978 m. spalio 9 d. Konvencijos dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės prisijungimo prie Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo bei prie protokolo dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų aiškinti šią konvenciją (OL C 59, 1979 p. 71, 6 ir paskesni punktai).

³² Šie prieštaravimai atitinka su vykdymo procedūra, dėl kurios jie pareikšti, neatskiriama susijusius klausimus. Primenu, kad 1994 m. sausio 20 d. Sprendime *Owens Bank* (C-129/92, EU:C:1994:13, 29–37 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Briuselio konvencija netaikoma nei susitariančioje valstybėje vykstančioms procedūroms dėl trečiosiose valstybėse priimtų teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo, „nei per šias procedūras kylančioms problemoms“.

³³ 2015 m. liepos 16 d. Sprendimas *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471, 51 punktą).

kad, siekiant užtikrinti laisvą civilinėse ir komercinėse bylose priimtų sprendimų judėjimą, reikia ir dera numatyti, kad jurisdikciją ir teismo sprendimų pripažinimą bei vykdymą reguliuojančias taisykles reglamentuotų privalomas ir tiesiogiai taikomas Sąjungos teisinis dokumentas.

38. Reglamentu Nr. 1215/2012, kurio teisinis pagrindas yra SESV 67 straipsnio 4 dalis, kuria norima palengvinti galimybę kreiptis į teismą, be kita ko, taikant teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principą, siekiama bendradarbiavimo civilinėse ir komercinėse bylose srityje sustiprinti supaprastintą ir veiksmingą kolizinių normų, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo sistemą, įtvirtintą teisės aktuose, kurių tąsa jis yra, kad būtų palengvintas teismų bendradarbiavimas siekiant prisidėti prie Sąjungos siekio tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve įgyvendinimo³⁴, remiantis tarp valstybių narių turinčiu egzistuoti aukšto laipsnio tarpusavio pasitikėjimu. Reglamento Nr. 1215/2012 2 straipsnio a punktas ir 39 straipsnis, nustatantys jo taikymo atitinkamiems teismų sprendimams sritį, mano nuomone, turi būti laikomi esminiais, nes jų paisyti būtina, norint pasiekti nurodytą Sąjungos tikslą³⁵.

39. Primenu, kad sąvoka „viešoji tvarka“, kaip ji suprantama pagal šio reglamento 45 straipsnio 1 dalį, siekiama apginti teisės normoje išreikštus teisinius interesus, kurie nagrinėjamu atveju yra išlaikyti ir plėtoti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje užtikrinamas laisvas teismų sprendimų judėjimas, būtinas tinkamai vidaus rinkai veikti³⁶. Taikant sprendimų vykdymo tvarką, skirtą tinkamai Sąjungos ir jos vidaus rinkai veikti, dėl per pirminį taikymą padaryto pažeidimo valstybė narė negali būti įpareigota vykdyti trečiojoje valstybėje priimto teismo sprendimo, kai netenkinamos su valstybės narės, į kurią kreipiamasi, tarptautine viešąja tvarka susijusios šio sprendimo paskelbimo vykdytinu sąlygos, nes šitaip visapusiškai pasireikštų šio pažeidimo pasekmės.

40. Manau, kad siūlomas sprendimas³⁷ neprieštarauja Reglamente Nr. 1215/2012 įtvirtintai sistemai. Viena vertus, nors neginčijama, kad Reglamentas Nr. 1215/2012 grindžiamas tiesioginio sprendimų vykdymo principu, pagrįstu Europos teisės aktų leidėjo siekiu sutrumpinti tarptautinio bylinėjimosi trukmę ir sumažinti jo išlaidas, vis dėlto šiame akte numatyta išlaikyti³⁸ ir tam tikra prasme stiprinti³⁹ valstybei narei, į kurią kreipiamasi, priskirtą kontrolės užduotį. Kita vertus, valstybių narių tarpusavio pasitikėjimas teisingumo srityje tikrai nesusilpninamas, o „apsauginis vožtuvas“, kurį sudaro galima Reglamento Nr. 1215/2012 taikytinumo kontrolė nagrinėjant teismo sprendimo atitiktį valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai, gali užtikrinti jo aukštą lygį.

³⁴ 2017 m. kovo 9 d. Sprendimas *Pula Parking* (C-551/15, EU:C:2017:193, 53 punktas).

³⁵ Pagal analogiją žr. 1999 m. birželio 1 d. Sprendimą *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269, 36 punktas).

³⁶ Šiuo klausimu žr. 2014 m. spalio 23 d. Sprendimą *flyLAL-Lithuanian Airlines* (C-302/13, EU:C:2014:2319, 56 punktas).

³⁷ Sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikta informacija galėtų atskleisti kitos esminės Sąjungos teisės normos, t. y. draudimo sukčiauti ir piktnaudžiauti teise principo – bendrojo Sąjungos teisės principo, kurio turi laikytis teisės subjektai, – pažeidimą. Anot teisingumo Teismo, Sąjungos teisės aktų taikymas negali būti išplėstas taip, kad apimtų veiksmus, atliekamus turint tikslą sukčiaujant arba piktnaudžiaujant pasinaudoti Sąjungos teisėje numatytais privalumais (2020 m. spalio 28 d. Sprendimo *Kreis Heinsberg* (C-112/19, EU:C:2020:864, 46 punktas). Sukčiavimo konstatavimas grindžiamas visuma neprieštarinčių įrodymų, patvirtinančių objektyviojo ir subjektyviojo požymių buvimą. Nagrinėjamu atveju, pirma, objektyvųjį elementą sudaro tai, kad neįvykdytos Reglamento Nr. 1215/2012 taikymo nagrinėjamiems sprendimams sąlygos. Antra, subjektyvųjį elementą sudaro *H Limited* ketinimas apeiti šias sąlygas arba išvengti jų taikymo per procedūrą, kuria valstybėje narėje, neturinčioje akivaizdžios sąsajos su J, siekiama sukurti dviejų Jordanijos teismo sprendimų priverstinio vykdymo sąlygas, kad būtų galima gauti naudos iš šio reglamento taikymo, t. y. užtikrinti tiesioginį šių sprendimų vykdymą Austrijoje, kur yra J nuolatinė gyvenamoji vieta. Ši situacija prilygsta sąvokai „dviguba egzekvatura“.

³⁸ Svarbu pabrėžti, kad Komisijos pasiūlyme dėl reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (COM/2010/0748 *final*) buvo numatyta atsisakyti ne tik egzekvatūros, bet ir akivaizdaus valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešosios tvarkos pažeidimo, kaip atsisakymo vykdyti kilmės valstybėje narėje priimtą sprendimą pagrindo. Atsižvelgdamas į karštas diskusijas, kurias sukėlė antrasis pasiūlymas, ir į įvairių valstybių narių išreikštas abejones Europos teisės aktų leidėjas galiausiai jo atsisakė.

³⁹ Žr. Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalį dėl galimybės taikyti atsisakymo vykdyti arba vykdymo sustabdymo pagrindus, numatytus valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisėje.

3) Dėl reikalavimo išnaudoti teisių gynimo priemones kilmės valstybėje narėje

41. Neginčijama, kad 2015 m. liepos 16 d. Sprendimo *Diageo Brands* (C-681/13, EU:C:2015:471) 64 punktą, pagal kurį, išskyrus ypatingas aplinkybes, dėl kurių tampa pernelyg sunku arba neįmanoma pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis kilmės valstybėje narėje, teisės subjektai privalo pasinaudoti visomis šioje valstybėje narėje prieinamomis teisių gynimo priemonėmis, kad iš anksto užkirstų kelią viešosios tvarkos pažeidimui, sukėlė daug diskusijų nustatant tikslią jo apimtį. Priešingai, nei buvo teigiama, pirma išdėstyti argumentai negali būti vertinami kaip išreiškiantys išankstinę viešosios tvarkos pažeidimo pagrindo nagrinėjimo sąlygą. Šiuo klausimu pakanka remtis šio sprendimo 68 punkto nedviprasmiška formuluote, kurioje nurodyta, kad „valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, tikrindamas, ar yra akivaizdus šios valstybės viešosios tvarkos pažeidimas, turi atsižvelgti“ į tai, kad, išskyrus ypatingas aplinkybes, dėl kurių tampa pernelyg sunku arba neįmanoma pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis kilmės valstybėje narėje, teisės subjektai privalo pasinaudoti visomis šioje valstybėje narėje prieinamomis teisių gynimo priemonėmis, kad iš anksto užkirstų kelią viešosios tvarkos pažeidimui. Reikalavimas išnaudoti visas teisių gynimo priemones kilmės valstybėje narėje yra tik vienas iš aspektų vertinant atsisakymo pagrindą, susijusį su prieštaravimu viešajai tvarkai⁴⁰.

42. Kitas Teisingumo Teismo jurisprudencijoje keliamas klausimas susijęs su jos taikymo atitinkamai viešajai tvarkai – procesinei ir (arba) materialinei – apimtimi. Reikia konstatuoti, kad nurodytas sprendimas susijęs su dviem aiškiai skirtingais aspektais: pirma, nagrinėjamos materialinės teisės normos ir, antra, procesinių garantijų pažeidimu. Tačiau, kiek tai susiję su teisių gynimo priemonių išnaudojimu, nagrinėjamas tik antrasis elementas. Šio sprendimo indėlis buvo pagrįstai apibūdintas kaip bendro reikalavimo tikrinti, ar pasinaudota teisių gynimo priemonėmis kilmės valstybėje narėje, nustatymas⁴¹; šis reikalavimas jau buvo įtvirtintas byloje dėl tariamo teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, taigi procesinės viešosios tvarkos, pažeidimo⁴². Manau, kad ypač šiandien valstybės narės, į kurią kreipiamasi, tarptautinė materialinė viešoji tvarka labiau nei jos procesinis analogas išreiškia šios valstybės esmines vertybes, įtvirtintas teisės normose ar principuose, kuriuos nebūtinai pripažįsta kilmės valstybė narė. Taigi gali atrodyti netinkama reikalauti iš kilmės valstybės narės teismo ginti šias vertybes ir sieti su tuo valstybės narės, į kurią kreipiamasi, akivaizdaus viešosios tvarkos pažeidimo konstatavimą.

43. Vis dėlto, jei būtų remiamasi tariamu Sąjungos teisės normos pažeidimu, šie argumentai netektų reikšmės⁴³, o tai, mano nuomone, reiškia, kad prašomasis teismas turi patikrinti, ar kilmės valstybėje narėje išnaudotos visos teisių gynimo priemonės. Šiuo klausimu pažymėtina, kad reikėtų patikrinti, ar tikrai buvo ypatingos aplinkybės, dėl kurių pasinaudoti šiomis priemonėmis tapo pernelyg sudėtinga ar neįmanoma, taip pat dėl pažymos išdavimo per teismo pobūdžio procedūrą. Pažymiu, kad, nurodydama kilmės valstybėje narėje vykusį pirminį procesą Komisija savo pastabų 29 punkte pažymėjo, kad Jungtinės Karalystės apeliacinės instancijos teismas atmetė prašymą patenkinti ypatingąjį skundą.

⁴⁰ Tokį aiškinimą patvirtina 2016 m. gegužės 25 d. Sprendimas *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349, 46 ir 54 punktai). Šio sprendimo 54 punkte Teisingumo Teismas aiškiai susiejo išvadą dėl akivaizdaus valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešosios tvarkos pažeidimo nebuvimo su konstatavimu, kad suinteresuotieji asmenys turi galimybę ginti savo procesines teises kilmės valstybės narės teisme.

⁴¹ Pailler, L. *Journal du droit international* (Clunet) Nr. 4, 2016 m. spalio, 20.

⁴² Žr. 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimą *Gambazzi* (C-394/07, EU:C:2009:219, 42–45 punktai) ir 2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531, 61 punktą). 2016 m. gegužės 25 d. Sprendime *Meroni* (C-559/14, EU:C:2016:349) reikalavimo išnaudoti visas teisių gynimo priemones kilmės valstybėje narėje įvykdymas dar tikrintas remiantis akivaizdžiu prieštaravimu formaliai viešajai tvarkai.

⁴³ Šiuo klausimu primenu, kad Sąjungos teisė yra integruota į valstybių narių teisės sistemą, o nacionalinis teismas, kaip bendrosios kompetencijos Sąjungos teismas, turi užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės normų taikymą.

3. Dėl Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalyje numatytų atsisakymo vykdyti pagrindų

44. Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar galima atsisakyti vykdyti sprendimą, neatsižvelgiant į tai, ar konstatuotas vienas iš Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje nurodytų pagrindų, reikia išnagrinėti šio reglamento 41 straipsnio 2 dalį, pagal kurią, „nepaisant 1 dalies, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisėje numatyti atsisakymo vykdyti arba vykdymo sustabdymo pagrindai taikomi, jeigu jie nėra nesuderinami su 45 straipsnyje nurodytais pagrindais“. Atvirai pasakius, šios nuostatos formuluotė nepasižymi tikslumu ir palieka tam tikrą dviprasmybę dėl vartojamų žodžių „atsiakymo vykdyti pagrindai“, kuriais daroma nuoroda į Reglamento Nr. 1215/2012 45 ir 46 straipsnių formuluotes⁴⁴, o būtinybė padaryti šio reglamento 41 straipsnio 2 dalį veiksmingą akivaizdžiai reiškia, kad šiose skirtingose nuostatose nurodyti pagrindai neturi būti tapatūs.

45. Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnis patenka į vykdyti skirtą III skyriaus 2 skirsnį, atskirą nuo skirsnio dėl atsisakymo vykdyti, ir jame nustatyta, kad vykdymo procedūrą reglamentuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisė. Valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas, kuris yra vykdytinas valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, vykdomas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir toje valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtas teismo sprendimas. Taigi kalbama apie paties vykdymo procedūrą, kurią gali tiesiogiai inicijuoti byla laimėjęs asmuo, pateikęs už vykdymą atsakingai kompetentingai institucijai sprendimo kopiją ir pažymą, jei nepateikta prašymo atsisakyti vykdyti arba prašomajam teismui jį atmetus.

46. Būtent atsižvelgiant į šias procesines aplinkybes reikia vertinti Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalyje nurodytų atsisakymo vykdyti pagrindų turinį, o tai yra labai sudėtinga užduotis, nes nacionalinės teisės aktai, reglamentuojantys vykdymo priemonių įgyvendinimą ir galimus prieštaravimus joms, yra labai skirtingi. Pavyzdžiui, galima remtis prieštaravimais, susijusiais su galimybe areštuoti tam tikrą turtą ar pinigų sumas, skolos dydžiu, jeigu jau priėmus teismo sprendimą dėl jos grąžinimo buvo atlikti tam tikri mokėjimai arba įskaityti reikalavimai, su galimais vykdomųjų dokumentų trūkumais, taip pat su paties vykdomojo dokumento buvimu, atsižvelgiant į naikinamojo termino padarinius, arba su jo vykdomoju pobūdžiu.

47. Svarbu pabrėžti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalyje numatytų nesuderintų atsisakymo vykdyti pagrindų taikymas yra dvejopai apribotas, pirma, šio reglamento 52 straipsnyje numatyto draudimo iš esmės peržiūrėti kilmės valstybėje narėje priimtą sprendimą⁴⁵ ir, antra, reikalavimo dėl atitikties šio reglamento 45 straipsnyje išsamiai išvardytiems suderintiems pagrindams, tarp kurių nėra kilmės teismo padaryto šio reglamento dalykinės taikymo srities pažeidimo⁴⁶.

48. Primenu, kad nustačius vieną iš pastarajame straipsnyje numatytų atsisakymo vykdyti pagrindų kilmės teismo sprendimas visiškai „neutralizuojamas“, nes negali sukelti pasekmių valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, taigi jam negali būti taikoma kokia nors vykdomo priemonė.

⁴⁴ Iš Reglamento Nr. 1215/2012 30 konstatuojamosios dalies matyti, kad šios terminologijos pasirinkimą paaiškina procesiniai sumetimai, t. y. Europos teisės aktų leidėjo rūpestis, kad per tą patį procesą, inicijuotą šalies, dėl kurios prašoma vykdyti sprendimą, prašomas teismas išnagrinėtų visus pagrindus, leidžiančius prieštarauti šiam vykdymui, nurodytus šio reglamento 41 straipsnio 2 dalyje ir 45 straipsnyje. Primintina, kad pagal Reglamento Nr. 1215/2012 47 straipsnio 2 dalį tiek, kiek atsisakymo vykdyti teismo sprendimą procedūros neregamentuoja šis reglamentas, ją reglamentuoja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisė.

⁴⁵ Reglamento Nr. 1215/2012 52 straipsnis yra III skyriaus 4 skirsnyje, skirtame bendrosioms nuostatomis.

⁴⁶ Reikia pridurti, kad Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalyje nurodyti pagrindai, kaip ir nurodytieji šio reglamento 45 straipsnyje, turi būti aiškinami siaurai.

Kad būtų paisoma Reglamento Nr. 1215/2012 45 straipsnyje išvardytų pagrindų išsamumo ir pirma nurodyto atitikties reikalavimo, šio reglamento 41 straipsnio 2 dalyje nurodytu pagrindu neturėtų būti ginčijamas paties vykdomojo dokumento priimtumas, tačiau juo gali būti ribojami jo padariniai, taigi, ir jo vykdymas.

49. Šiomis aplinkybėmis negalima leisti, kad prašomasis teismas, vertindamas Reglamento Nr. 1215/2012 41 straipsnio 2 dalyje nurodytą atsisakymo vykdyti pagrindą, tikrintų pažymos teisėtumą, o kartu ir šio reglamento taikytinumą ieškiniui, dėl kurio priimtas sprendimas, nes taip šis teismas galėtų nepripažinti šio sprendimo vykdytinumo.

V. Išvada

50. Atsižvelgdamas į visus išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) pateiktus prejudicinius klausimus:

2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1215/2012 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo 45 ir 46 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas, gavęs prašymą atsisakyti vykdyti, gali jį patenkinti tuo pagrindu, kad kilmės valstybės narės teismo priimtas sprendimas ir išduota šio reglamento 53 straipsnyje numatyta pažyma prieštarauja valstybės narės, į kurią kreipiamasi, viešajai tvarkai, jeigu nurodyta teisės klaida reiškia akivaizdų teisės normos, kuri Sąjungos, taigi, ir valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teisės sistemoje laikoma esmine, pažeidimą. Taip yra, kai klaida padaryta taikant šio reglamento 2 straipsnio a punktą ir 39 straipsnį, pagal kuriuos reikalaujama, kad prašomas vykdyti teismo sprendimas būtų priimtas valstybėje narėje.

Tikrindamas, ar dėl padaryto Sąjungos materialinės ar proceso teisės normos pažeidimo taip pat akivaizdžiai pažeista valstybės viešoji tvarka, valstybės narės, į kurią kreipiamasi, teismas turi atsižvelgti į tai, kad, išskyrus ypatingas aplinkybes, dėl kurių tampa pernelyg sunku arba neįmanoma pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis kilmės valstybėje narėje, teisės subjektai privalo pasinaudoti visomis šioje valstybėje narėje prieinamomis teisių gynimo priemonėmis, kad iš anksto užkirstų kelią tokiam pažeidimui.